

Nr 290.

Av herr **Cederborg**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 207, angående förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden.*

I anledning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 207 får jag härmed anföra följande.

Den viktiga frågan om pensionsförsäkringsfondens förvaltning sönderfaller i två delar, fondmedlens placering och fondens förvaltning.

Vad först placeringen av fondmedlen angår, ligger det visserligen i sakens natur, att denna måste ske på ett ur ekonomisk synpunkt be-tryggande sätt, men samtidigt får dock icke förbises, att dessa medel i största möjliga utsträckning böra tjäna sådana syften, som kunna vara till direkt gagn för de mindre bemedlade i samhället. Vederbörande departementschef anförde ock vid föredragningen inför Kungl. Maj:t av förslaget till pensionsförsäkringslag, att ålderdomsförsäkringskommittén framhållit, att medlen torde kunna bli en kraftig faktor i kampen för folkhälsan, och han tillade för egen del, att det vore ett arbete för befrämjande av försäkringens syfte att ställa de genom försäkringen bildade fondmedlen i hälsovårdande organisationers tjänst. Denna uppfattning godtogs ock av Kungl. Maj:t och riksdagen.

Undertecknad håller också före, att de synpunkter, som sålunda vid pensionsförsäkringens genomförande fastslogos, alltjämt böra upprätthållas. Och detta ej minst i pensionsförsäkringens eget intresse. Det är nämligen tydligt, att, om dessa medel, som utgöras av det svenska folkets sparpenningar, i största möjliga utsträckning komma folket tillgodo, i det de användas till befrämjande av hälsovårdande institutioner av skilda slag, komma försäkringsutgifterna att ej obetydligt förminskas, och dessutom skall en ökad uppskattning av hela folkpensioneringen till följd av sådana åtgärder göra sig gällande.

I det nu föreliggande förslaget tyckas emellertid dessa synpunkter ej ha blivit tillbörligt tillgodosedda. Vad beträffar den del av fondmedlen, som skall placeras i statsobligationer, föreslog ursprungligen pensionsstyrelsen, att minst $\frac{1}{6}$ och högst $\frac{1}{5}$ av fondmedlen skulle redovisas i dylika obligationer. Pensionsfondskommittén borttog maximigränsen men fastställde en minimigräns av $\frac{1}{6}$. I den k. propositionen har nämnda minimigräns bibehållits, men i ett övergångsstadgande har — i syfte att tillgodose statens lånebehov — stadgats, att *minst* $\frac{1}{3}$ av fondens under åren 1917—1926 influtna medel skall placeras i statsobligationer. En dylik bestämmelse kan helt naturligt lätt leda till att en långt större del än nämnda minimum av fondens medel fastläses i statsobligationer. Huru skadligt en dylik tvångsplacering utöver vad kommittén föreslagit kan komma att verka, har pensionsstyrelsen i sitt yttrande (sid. 93) synnerligen kraftigt framhållit. Undertecknad önskar understryka detta genom att särskilt påpeka, vilket utomordentligt stort behov av kredit, som under de närmaste åren är att emotse, å ena sidan i fråga om åstadkommande av *bostäder*, särskilt med hänsyn till industriens allt starkare utveckling, å andra sidan i fråga om uppförandet av *kommunala ålderdomshem* — något som genom den väntade fattigvårdslagstiftningen torde bli obligatoriskt i varje kommun. Det lider nog intet tvivel att, hur tvingande det än må vara att stärka statens finanser, såväl *landsting* som *kommuner* skola ha ännu större svårigheter att tillgodose sina lånebehov under de närmaste åren.

Ur dessa synpunkter yrkar jag, att de i den k. propositionen införda övergångsstadgandena må utgå och att av fondens medel minst $\frac{1}{6}$ och högst $\frac{1}{4}$ skall redovisas i statsobligationer.

I fråga om medel, som skola kunna placeras i allmännyttiga företag, är förslaget, att nämnda företag skola vara ägnade att i *pensionsförsäkringens intresse* befordra folkhälsan. Denna begränsning torde i själva verket komma att alldeles utesluta åtskilliga betydelsefulla socialhygieniska företag och i fråga om andra, t. ex. bostäder och ålderdomshem, kan det sägas, att de blott indirekt tjäna nämnda syfte. Det kan ock ifrågasättas, huruvida de av fattigvårdslagstiftningskommittén föreslagna arbetshemmen, som äro avsedda att uppföras av landsting, kunna räknas till denna kategori. Genom en mindre, av mig här nedan föreslagen omformulering av I, 8 samt av stycket »fullmäktige böra — — befordra folkhälsan», skulle emellertid det av mig åsyftade målet kunna uppnås, nämligen att folkhälsan befordrande företag i allmänhet ej uteslutas från tillgång till understöd, samtidigt som sådana företag, vilka direkt kunna tjäna pensionsförsäkringens intresse, äga företräde.

Vad sedan angår *förvaltningen* av pensionsfonden anser jag, att på de grunder, som anförts i herr Lindqvists reservation till pensionsfondskommitténs betänkande, en särskild *fondstyrelse* bör upprättas. Till de skäl, som anförts härför i nämnda reservation och i socialstyrelsens utlåtande i frågan, vill jag ytterligare foga önskemålet, att, om en särskild fondstyrelse upprättas, möjlighet må beredas att till denna fondstyrelse överföra förvaltningen av den i olycksfallsförsäkringslagen föreslagna fonden. Den sammansättning av fondstyrelsen, som föreslås i herr Lindqvists reservation, synes mig även lämplig.

Skulle emellertid vederbörande utskott icke bifalla förslaget om särskild fondstyrelse utan i likhet med Kungl. Maj:ts förslag föreslå tillsättande av särskilda fullmäktige, anser jag en förändring i förslaget till fullmäktiges sammansättning påkallad. I likhet med vad som är förhållandet i motsvarande tyska försäkringsanstalter, synes det mig icke allenast rimligt utan för fondens lämpliga användning i hög grad önskligt, att hos fullmäktige de försäkrades speciella intressen genom en särskild representant företrädas. Det bör i detta sammanhang erinras, att fonden nästan uteslutande består av medel, som influtit från de försäkrade, och det skulle givetvis innebära ett lämpligt hänsynstagande härtill, om i grunderna för förvaltningen infördes bestämmelsen, att en medlem av fullmäktige utses med uppgift »att särskilt företräda de försäkrades intressen».

För den händelse det ej skulle anses lämpligt att utöka antalet fullmäktige utöver förslaget, torde ovannämnda anordning kunna genomföras på så sätt, att pensionsstyrelsen företrädes allenast av två ledamöter och att sålunda den i Kungl. Maj:ts förslag omnämnda byråchefen i pensionsstyrelsen ej utses som fullmäktig.

På grund av vad som sålunda anförts, tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen vid antagande av Kungl. Maj:ts proposition nr 207 måtte besluta följande ändringar i grunderna till pensionsfondens förvaltning.

1) I: 8 erhåller följande lydelse:

»Lån till företag, som äro ägnade att befordra folkhälsan — såsom anordnande av sjukhus, sanatorier, ålderdomshem, bostäder för mindre bemedlade m. m. — och som enligt fullmäktiges prövning anses erbjuda nöjaktig säkerhet med företräde för sådana företag som tjäna pensionsförsäkringens intressen.»

2) De två styckena näst efter I: 9 erhålla följande lydelse:

»Av förenämnda medel skall minst en sjättedel och högst en fjärdedel redovisas på sätt under 1) omförmäles, och må högst en fjärdedel redovisas på sätt under 8) angives samt högst en trettiondel såsom under 9) sägs.

Fullmäktige böra även vid andra placeringar än de under 8) och 9) omförmälda särskilt söka tillgodose sådana allmännyttiga företag, vilka avse att befördra folkhälsan, med företräde för sådana som tjäna pensionsförsäkringens intressen.»

3) II och III erhålla följande lydelse:

»II. Fonden förvaltas av en styrelse, benämnd fondstyrelsen, som består av sju ledamöter.

Av dessa förordnar Konungen fem ledamöter och ingå dessutom generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen jämte dennes ställföreträdare som ledamöter i fondstyrelsen.

Av de genom Konungens förordnande utsedda ledamöterna skola tre vara sakkunniga på det finansiella området, en äga sakkunskap på det sociala området samt en utses med uppgift att särskilt företräda de försäkrades speciella intressen.

Konungen förordnar därjämte en suppleant för envar av dessa fem ledamöter. Ifrågavarande fem ledamöter jämte deras suppleanter förordnas varje gång för en tid av tre år.

Avgår någon av nämnda ledamöter före den tid, som hans förordnande avser, utser Konungen ny ledamot för återstoden av den tid, som förordnandet för den avgångne ledamoten omfattar.

Pensionsstyrelsen äger bland sina ledamöter utse suppleant att vid förfall för generaldirektören eller dennes ställföreträdare inträda som ledamot i fondstyrelsen.

Generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen skall vara ordförande i fondstyrelsen och utser fondstyrelsen inom sig vice ordförande.

Fondstyrelsen åligger att med iakttagande av de bestämmelser, som här meddelas, och den instruktion för styrelsen, som av Konungen utfärdas, förvalta fondens medel.

III. För fondstyrelsens verksamhet skall i pensionsstyrelsens lokaler vara upprättad en särskild fondbyrå.

Ärendena beredas och föredragas inför fondstyrelsen av en utav Konungen för sagda byrå förordnad byråchef, vilken tillika är styrelsens sekreterare. Övrig erforderlig personal utses av fondstyrelsen enligt fastställd stat.

Byråchefen ansvarar för bokföringen av fonden, för verkställandet av fondstyrelsens beslut samt övriga för fondstyrelsens arbete och fondens förvaltning erforderliga åtgärder i enlighet med för fondförvaltningen av Konungen utfärdad instruktion och i detta reglemente meddelade bestämmelser.»

De smärre förändringar i grunderna för förvaltningen, som betingas av denna förändrade lydelse av II tillåter jag mig anhålla, att vederbörande utskott ville verkställa.

Om yrkandet i denna punkt ej bifalles, föreslås följande ändring i Kungl. Maj:ts förslag:

»Frågor — — — ställföreträdare

fyra av Konungen för tre år i sänder förordnade personer, av vilka två skola äga erfarenhet på det finansiella området, en äga erfarenhet i sociala frågor samt en utses med uppgift att särskilt företräda de försäkrades speciella intressen;

en av fullmäktige — — — erfaren person.

Härjämte förordnar — — — ense.»

4) De föreslagna övergångsstadgandena utgå.

Stockholm den 6 maj 1916.

Allan Cederborg.

